

CSIKI LAPOK

POLITIKAI, KÖZGAZDASÁGI ÉS TARSADALMI HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Vákar L. könyv- és papírkereskedése Csikszereida, hogy a lap szellemi részét illető minden közlemény, valamint hirdetések és előfizetési díjak is küldendők.
— Telefon hívószám 20. —

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Dr. ÉLTHES GYULA

Megjelenik minden szerdán.
Előfizetési ár: Egész évre 12 kor. (Külföldre 16 K.)
Félévre 6 kor. Negyedévre 3 kor.
Hirdetési díjak a legolcsóbban számítottak
Készíratok nem adnak vissza.

Az orosz forradalom.

II. Miklós cár detronizálása az angol diplomácia műve. Még a kadetpárti Mitjukov, az oktobrista Gueskov és Rodzanko is csak Buchanan angol nagykövet biztatására és jóállása mellett merészeltek megkockáztatni a rájuk és az országra nézve egyaránt veszedelmes lépést. Tétováztak a mersékelt pártok vezetői a döntő elhatározással, sőt a szocialista és radikális pártvezetőségek is húzódtak a forradalom proklamálásától, amíg az angol diplomácia nem nyújtott garanciát a dinasztia némely tagjai és a legfőbb hadvezetőség magatartását illetőleg. Csak mikor az angol nagykövet a nagyhercegek doigában és a hadsereg magatartása tekintetében meggyőztethatta a nyugtalankodókat, tört ki a forradalom.

II. Miklós megbuktatása tehát eminenter angol befolyásra és angol eselszövényre vezethető vissza. És az Oroszországban bekövetkezett fordulat újabb bizonyossága annak a végzetlen önzésnek, amellyel Anglia a maga külön érdekeinek mindenkit és mindent feláldoz.

Az angol kormány, amikor látta, hogy a béke felé hajló Miklós cár Anglia kedvéért nem hajlandó lemondani a maga és birodalma teljes akciószabadságáról, azonnal tisztában volt a cári töprengés jelentőségével és tétovázás nélkül szövetkezett a forradalommal a szövetséges uralkodó megbuktatására. Angliának ez az eljárása példátlan a világtörténetben. Megtörtént máskor is, még pedig nemcsak Anglia, hanem Oroszország és mások részéről is, hogy beleavatkoztak kisebb országok belső ügyeibe és zavarok előidézésével a forradalomnak, elég gyakran trónváltásoknak is utját egyengették. Perzsia, Afganisztán, Korea, Szerbia és Bulgária tanulságos példák erre nézve, de a legjellemzőbb iskolapélda talán Görögország, ahol Anglia és szövetségesei hallatlan cinizmussal Konstantin görög király megbuktatására törtek. De még a Görögországban alkalmazott módszer sem annyira becstelenségre, mint az, amelyet Anglia az orosz carral szemben bemutatott. Mert szilárd magatartásával a görög király — habár teljesen jogosan — megis csak sok kellemetlenséget okozott az ententének, de teljesen példanélküli eset, hogy egy nagyhatalom a vele szövetségben levő és a szövetséges viszony érdekében három évon át hallatlan áldozatokat hozó nagyhatalom uralkodója ellen forradalmat szított, amikor a baráti hatalom csapatai még lankadatlan erővel küzdenek a közös ellenség ellen.

Föltehető ugyan, hogy az orosz különbéketől való félelem készítette György király kormányát a dinasztikus és etikai okokból egyaránt kárhözvont lépésre, de a békétől való félelem sem lehet elegendő ok a szövetséges birodalom belső felforgatására.

II. Miklós az e részben összhangzatos hírek szerint — még él s így még annak a lehetőségére sem tekinthető teljesen kizártnak, hogy a lemondásra kényszerített uralkodó közvetett vagy közvetlen úton még egyezzer a mérlegbe vehető súlyos szavát, már pedig bizonyos, hogy ha elkövetkezhetnék ez a nap, Oroszország nemcsak befejezné a háborút, hanem a legelősebb ellentétbe helyezkednék a perfid Albionnal.

A viszály előbb-utóbb ki fog törni és akkor a hatalmat az a párt fogja magához ragadni, melyhez a katonaság, vagy legalább is tulnyomó része a fegyveres erőnek csatlakozni fog.

As orosz hadsereg igazi szelleme, ha eltekinthetünk a forradalmi városokban levő csapa-

toktól, egyelőre még nem állapítható meg. Nem tudhatni, vajjon a főbb vezérek és azok a magasabb tisztek, kik oly sokat köszönhetnek a cárnak, szövetkezni fognak-e a republikánus szocializmussal és a tulnyomóan paraszt legényég másként gondolkozik-e, mint otthon maradt apáik és testvéreik, kik a háboru gyors befejezését kívánják?

A vidék, a mezőgazdasággal foglalkozó néprétegek, miként a szocialisták is, a békét óhajtják, de az előbbieknél aligha kell a köztársasági kormányforma, melynek kikiáltását a kezdetben cárjeitől Alexandrovics Mihály is lehetségesnek tartja. Az egész Romanov dinasztia allitolagos detronizálása a legnagyobb viaszahatásnak lehetne szülőke.

Ahban a rettenetes zűrzavarban, melybe az angol kéz Oroszországot belelökte, minden lehetséges, éppen csak az egy nem, hogy a forradalom, miként a terror idején a francia köztársaság, a nemzet összes energiáit megszerve és harcba vigye a külső ellenség ellen. Az orosz forradalom várható fejleményei és historialis következményei ma még át nem tekinthető.

A román invázió Erdélyben.

— Emlékezés. —

Nemsokára egy félesztendeje lesz, hogy hazánk délkeleti részét orvul új ellenség támadta meg és sikerült neki egyidőre megvetnie a lábát Erdélyben. Ma, amikor tisztán látjuk, minő nyomorult sorsra jutott Románia azután, hogy áruló módon rajtunk ütött, önkéntelenül is fölvetjük a kérdést, hogy tudta ez a minden haditapasztalatot nélkülöző ellenfelünk aránylag oly könnyen átlépni Erdély határát.

Hadvezetőségeink kétségtelenül előre megtettek minden intézkedést egy román hábruc esetére. Kétségtelen továbbá, hogy a hadüzenet nem jött váratlanul, de a rendelkezésre álló erők gazdaságos kihasználása — a hadvezetés egyik alapelve — nem engedte meg, hogy egy esetleg bekövetkező román támadásra való tekintettel nagyobb csapatösszeget halmozzunk össze és vesztelgetessünk a román határon, amelyek nagykiterjedésű baltisztereinél valamelyikén egyelőre még jobb szolgálatokat tehettek. Ezért a román hadüzenetig csak határvédő csapatok állottak Erdély határán azzal a feladattal, hogy tartóztassák fel az ellenség előnyomulását. Ezek a csapatok tökéletesen fel is oldották feladatukat és a történelem fel fogja jegyezni hősiesség magatartásukat a mindenütt elnyomó, többségben fellépő ellenséggel szemben.

A román hadsereg már egy év óta mozgósítva volt, olyan formán, hogy mindig új és új részeket hívtak be. A 18 tábori és 6 territorialis hadosztály erejével rendelkező hadsereg a hadüzenet átadásakor biztos hírek szerint még meg sem közelítette a harcászati állapotát. Mindenekelőtt nem volt hegyi tüzérsége és azokhoz a nehéz lövegekhez, amelyeket Japán, Oroszország és Franciaország röviddel a hábruc előtt szállítottak, nem volt kellően kiképzett személyzete, sem a tisztek, sem a legényég nem ismerték az ágyuanyagot. Biztos tudomásunk van róla, hogy a loszterkérés és még sok más kérdés sem volt megoldva, hegyitérnek is híjával voltak. És Románia mégis a hábruc mellett döntött és a hadüzenet éjjelén határállásaink megrohanásával nyitotta meg az ellenségeskedést. A román hadsereg harcabadósa határozottan mindkét hadviselő felet meglepte. A döntő napon a határhelyőrségek román csapatait azzal alarminozták,

hogy gyakorlat lesz a határ mentén. A határhoz közelebb állomásozó csapatokat gyalog, a távolabbiakat vasuton menesztették a határra s csak itt hirdették ki előttük a hadüzenetet. Bizonyítéksink vannak rá, hogy eddig az időpontig sem a tiszteknek, sem a legénységnek sejtelmük sem volt a bekövetkező eseményekről és be van bizonyítva az is, hogy még a román hadügyminiszterium is csak a legutolsó percben értesült a hadüzenetről.

Erdély határán sem mutatott semmi a bekövetkező eseményekre, legfeljebb az, hogy Predealon és Gyimesbükkön két személyvonat elmaradt. Az első összedűközés Predeal mellett esti 8 óra 15 perckor történt, tehát az ellenségeskedés megkezdésének esti 9 órára bejelentett hivatalos időpontja előtt; háromnegyed órával később pedig a gyimesi szorosnál és a többi hágón is megtörténtek az összedűközések. Ennek a meglepetésre számító és kétségkívül ügyesen keresztülvitt tervnek jelentékeny kezdeti sikerek jártak a nyomában. Előárító hadseregeinket meg nem összpontosítottuk és a budapest—brassói vasut korlátozott teljesítő képessége miatt nem látszott tanácsosnak, hogy a határbiztosító csapatok a hadseregnek a határ mentén való felvonulásáig felvegyék a küzdelmet. Hogy ezeket az erőket a nagyon tulnyomó számban levő ellenség ellen védelmi harcban hiába föl ne áldozzuk, a hadvezetőség arra szánta el magát, hogy ezek a csapatok csak éppen, hogy ériatkezésbe lépjenek az ellenséggel és nyomban vonuljanak is vissza rendszeresen azoknak a térségeknek a határáig, ahol időközben az elhárító hadseregeket felállítják; közben persze tőlük telhetőleg az ellenség előnyomulását is feltartóztatva. Brassótól délre a 82. számú székely gyalogezred lelte meg először az ellenséggel való érintkezést, visszaverte és minden talp-alattnyi földért hősiesszen küzdött. A románok várakozásunk ellenére csak lassan nyomultak utánunk a kiűritett határszakaszokba. Minden nagyobb akciót kerülve, lassan tapogatódtak előre, megszállották Brassó, Csik, Haromszék és Fogaras megyéket és betörték Szabon, Huryad és Krassó-Szőrény megyékbe is. Alighogy átlépték a határhágókat, erődítéseket emeltek, majd beásták magukat és befejezték megszállásukat. De az elsietés és egyéb mulasztásaik kezdtek megboszuolni magukat. A gyors előnyomulás két hetet vett el a hadműveletekre fordítható időből, Hátszegtől délkeletre először bukkantak erős ellenállásra a románok, majd Petrozsénynél és Lupénynél vissza is verték őket. E perctől kezdve bosszúálló sors üldözte a román hadsereget. A szövetséges haderők görgetege megindult és a múlt év szeptemberének utolsó napjaiban gyors egymásutánban következtek a nagyszabeni, brassói és orsovai dicső győzelmeink: Erdély rövid idő alatt végleg felszabadult a román invázió alól és rövid két hónap alatt elveszett Románia is.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Egyházi hírek. Török Ferenc Apagyfaluból Csicsókereszturra, dr. Balászy Imre kolozsvári kápián Bánffyhunadra, Fekete János Vulkánba, Alexa Ferenc pedig Erzsébetvárosra örm. szertartásu plebánosnak nevezetett ki.

Bíró Mihály Türkösre, Tódor József Lupénybe, Veross Ernő Szentiványlaborfalvára, Adorján Károly Csikmenaságra, Fasakas István Lóvétére, Csiki Péter Kolozsra küldetett ideiglenes adminisztrátornak.

— **A menekültek visszatelepítése.** Sok szó esik mostanában a távol idegenben élő és hazasóvárgó elmenekült testvéreink visszatelepítéséről. Utánna jártunk a dolognak és amint jó forrásból értesülünk, a kormány tárgyalásokat folytat a hadyeztetésével a Csik vármegyei menekültek visszatelepítése ügyében. A tárgyalások kedvező mederben folynak és amennyiben a hadihelyzet is megengedi, remélhető, hogy a menekültek visszatelepítése négy héten belül megkezdődik. A vármegye területéből ki lesznek véve a gyimesi községek és a gyergyótligyesi járás, ahová a visszatelepítés katonai okokból egyelőre nem engedhető meg. Nagy kérdés lesz a tisztviselők családjainak visszatelepítése, legfőképpen Csikszeredában, már azon okból is, mert a városnak majdnem felét a románok felgyújtották és a visszatérők elegendő férőhely és sok más életszükségleti cikk hiánya miatt nem volnának elhelyezhetőek. Itt említjük meg, hogy a belügyminiszter felhatalmazta Gyalóky Sándor főispánt, egy, az átvonuló menekültek elhelyezésére szolgáló barakknak Csikszeredában leendő felépítésére. Az építés április hó folyamán foganatosítottatik.

— **Győzelmes harcok határseleinkben.** Az elmúlt héten, dacára a még mindig kedvezőtlen időjárásnak, a távíró nagysikerű harcokat jelentett a Csobányos és Uzvölgyekben. Rohamcsapatunk elfoglalták a Solyomtáron levő erősen kiépített orosz állásokat, több mint 500 oroszot fogtak el és több gépfegyvert zsákmányoltak csapataink, az elfoglalt állásokban 800 orosz holttestet találtak. A tegnapielőtt pedig sikereiket kibővítve egy erős magaslati állást foglaltak el és 150 orosz foglyot hoztak be. Az oroszok ezenkívül szakadatlanul rohamoznak a Magyaros határhegygerinc ellen, de kísérleteiket mindenkor rendkívül véres veszteségekkel fizették meg. Ezek a nagysikerű harcok ékesen bizonyítják dicső csapataink nagyszerű harckészségét és a legjobb reményeket nyújtják a tavaszi küzdelmekhez, melyek meg fogják szabadítani határainkat a betolakodó ellenségtől.

— **Megbízás.** A földmivelésügyi miniszter Krajcsovicz Béla nyugalomba helyezése folytán az erdőfelügyelőség vezetésével ideiglenesen Bodor Gyula főerdőtanácsost bízta meg.

— **Nem lesz piros tojás.** Már a múlt esztendőben is elrendelték, hogy a tojásparálás megakadályozása végett nem szabad husvetra tojást festeni. Ez az intézkedés az idén is megtörtént. Kürthy Lajos báró a közéletmező hivatal elnöke valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez rendeletet küldött, a melyben tudatja, hogy a közeledő husvéti ünnepek alkalmából mindenféle tojás festése tilos.

— **A pótrekviralás Erdélyben.** A Közéletmezési Hivatal Károlyi György gróftól megbízta egész Erdély területén a pótrekviralás vezetésével és ellenőrzésével.

— **Egy gyergyói mérnök kitüntetése.** A háború első napjaiban ment a harctérre a kolozsvári 51-ik gyalogezreddel Fejér István, aki Marosvásárhely városánál mint mérnök alkalmazva. A gyergyóalfalui születésű vakmerő székely kint mint kadett és zászlós harcolta végig az ezred nagy ütközeteit és 1915. augusztus 15-én a Jablonikánál vívott fényes diadalban a kis ezüsttel, ugyanazon év október 20-án a híres Baronovici áttörés visszaverésénél pedig a nagy ezüst vitézségi éremmel tüntették ki. Sedioukánál szakaszával hátbakerített és szétvert egy nagyobb orosz osztagot, amely egy német századot átkerítve éppen megsemmisíteni készült. Az elmúlt évi nagy orosz offenzívában Karcsevánál tartotta a 14 napos harc alatt áttörhetetlenül szakszát, amikor a Signum Laudisra terjesztették fel, amelylyel nem régen ékesítették fel. Fejér hadnagy — kit közben repülővé is képezték — jelenleg a lövészárkokban teljesíti kötelességét.

— **Áthelyezés.** A földmivelésügyi miniszter áthelyezte Nagy Samu erdőmérnököt Csikszeredáról Marosvásárhelyre és beosztotta a marosvásárhelyi állami erdőhivatalhoz.

— **Még egyszer a kéményseprés.** Kovács Zsigmond kéményseprőmester egy nyilat-

kozatot küldött be hozzánk a „Csiki Lapok” 3-ik számában megjelent közleményre. Ebben a nyilatkozatban azt mondja, hogy a kaszárnyában nem égett le egy szoba kéménytűz miatt s hogy ő január 1-ig dolgoztatott, tovább azonban nem, mert sem Csikszeredában, sem a vidéken múlt évi július 1-től neki senki egy krajcárt nem fizetett; többek között nem fizet a kórház, a kaszárnya, a földművelésiskola, a róm. kath. szeminárium és internátus. Kijelenti továbbá, hogy a régi árakért nem képes dolgozni és csak akkor dolgozik, ha fizetnek. Eddig tart a nyilatkozat. Megjegyzésünk az, hogy egy város tűzbiztonsága gyönyörűen nézne ki, ha a kéményseprés arra volna alapítva, hogy fizetnek-e a kéményseprésért vagy sem és pedig olyan árakat, amilyeneket a kéményseprőnek maga részére megállapítani méltóztatik. Ez az ügy a polémiát nem érdemli meg, hanem újból felhívjuk a rendőrhatalóság figyelmét arra a körülményre, hogy a múlt év nyara óta a legtöbb házban kéményseprés egyáltalában nem volt és csoda, hogy a város megmaradt fele is eddig le nem égett. Kovács Zsigmond urnak pedig ha követelése van, adja be a városi tanácshoz, melynek 8 nap alatt közigazgatási végrehajtás útján fel kell hajtania azt. Ez a rendes módja ennek, nem pedig a siránkozás, melyet okul felhozni nem lehet. Ha pedig olyan hazákat akar feikeresni, melyeknek tulajdonosai soha sem tartoztak és nem tartoznak kéményseprési díjjal, ennek dacára hatósági rendeletre sem seperete ki a kéményeket egész télen át egyszer sem, akkor forduljon a rendőrkapitányhoz és ő megmondja a házzámokat.

— **Csak a legutóbbi pótszemlén alkalmasnak talált népfelkelők tartoznak bevonulni.** A hivatalos „Budapesti Közlöny”-ben egy honvédelmi miniszteri rendelet jelent meg, melynek értelmében a legutóbbi pótszemleken alkalmasnak talált 1870—1891. években született népfelkelők április hó 16-án, ha csak névszerint felmentve nincsenek, bevonulni tartoznak. A Máramarosszigetre beosztott népfelkelők Szatmáron, a Csikszeredára beosztottak pedig Székelyudvarhelyt kötelesek jelentkezni az illetékes honvédkiegészítő parancsnokságnál. A hivatalos rendelet szerint tehát csak a legutolsó pótszemlén bevált népfelkelőknek kell bevonulniok.

— **Országos hadigondozó szervezet.** A hadirokkantak és elesettek családjainak gondozása nagy feladatot fog róni az országra a háború után. E feladat gondos teljesítése emberességi és nemzeti kötelesség. A hazáért vérüket ontottaknak hátramaradtjait a haza szeretetébe fogadva kell a társadalom hasznos tagjaivá nevelni; ez legyen a hála a nagy áldozatért, amelynek ők szenvedő részesei. A megrokkantaknak a koldus-sorból való megmentése is kötelesség, de ez csak kis része lenne a nemzet tartozásának: vissza kell adni életkedvüket, munkakedvüket. E végből a kormány most külön szervezetet létesít, amelynek alaprendelkezéseit most adta ki. Ebben a szervezetben egybeolvadnak a háború áldozatainak segítésére eddig alakult társadalmi intézmények, amelyek szerves kapcsolatba jutnak a hivatalos hadigondozó intézménnyel. A hadiárvák mellé ki fogják rendelni a pártfogókat, az özvegyek és rokkantak mellé a tanácsadókat. A pártfogó feladata a rábizott egyén érdekeinek megóvása, a testi-lelki gondozására való felügyelés, e végből lehetőleg az árvaszékkel vagy a gyámmal együttesen jár el. A tanácsadó védenői ügyében közbenjárhat a hatóságoknál s minden tekintetben segítségére lesz. Mindenekelőtt hatóságilag és közszégenként összeírják azokat, akik ilyen feladatra vállalkoznak, ezekből alakítják meg a bizottságokat. Az országos irányítást az Országos hadigondozó hivatal fogja végezni, amely a megszűnő rokkantügyi bizottság helyébe lép gróf Klebelsberg Kunó államtitkár vezetése alatt. Mint hírlík, maga a királyné fogja e bizottság alakuló ülését vezetni. Nagy és nemes feladat vár rá, mert eddig is több mint nyolcvanezer árva szorul a pártfogó vezetésre.

— **Az új pénzek.** A pénzügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be az új arany- és ezüstérmékről. A huszkoronás és tizkoronás aranyak képlapjára a király egész alakja koronázási öltönyben és a következő felírat jó: KÁROLY I. K. A. Ca. és M. H. Sz. D. Ap. Kir., ami rövidítés nélkül ezt jelenti: „Károly, Isten kegyelméből Ausztria császára és Magyarország s Horvát-, Szlavon- és Dalmátországok apostoli királya”. A hátlapra a magyar szent korona országának egyesített címere a pajzstartó angyalokkal és MAGYAR KIRÁLYSÁG körirattal kerül. Az érmek karimáján az eddigi: „Bizalmam az ősi erényben” jelmondat helyett Károly király új jelmondata kerül: „Harcban és békében a nemzettel a hazáért”. Az öt-, két- és egykoronás ezüstérmek képlapjára a király mellképe kerül, ugyanezzel a körirattal és a karimán ugyanezzel a jelmonddal. A hátlapra az egykoronáson a koszoruba foglalt szent korona, az ötkoronáson pedig az angyalok által tartott szent korona, koszorúval körülvéve. A huszkoronás aranyak 21, a tizkoronások 19, az egykoronások 23, a kétkoronások 27, az ötkoronások 36 milliméter átmérőjűek lesznek. A százkoronás aranyak a tiz- és huszkoronás aranyak mintájára fognak készülni.

— **A május elsején bekövetkező előléptetések várható terjedelmét a „KÜLÜGY-HADÜGY” mai száma közli.** A közlemény szerint az előléptetések úgy a cs. és kir. hadsereg, mint a m. kir. honvédség és a m. kir. nepfelkelés állományában a szokott mértékben történnek meg. A „KÜLÜGY-HADÜGY” megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, IX., Üllői-ut 11—13. szám alatt. — Előfizetési ára negyedévre 6 korona.

— **Oláhország már nem remél.** A Brassói Lapok írja: Egy Bukarestből Brassóba érkezeit magas állású tisztviselő beszélte nekünk a következőket: Megállapíthatom, hogy Románia teljesen elveszettnek tekinti magát és ma már alig van egyetlen józanul gondolkodó polgára az országnak, aki ne arra építene legnagyobb reményességét, hogy a központi hatalmaknak talán nem áll érdekükben Romániát egészen eltörölni a föld színéről. Román hadsereg olyan értelemben, hogy azt komolyan számba is lehessen venni, nyilván már alig létezik. Az orosz forradalom Románia minden reményességét a minimumra csökkentte. Senki se törődik vele többet. Protektora, a cár koronátlan uralkodó, aki semmit se tehet már az érdekében.

— **Mindenkit igazolásra szólítanak fel.** Hazai Samu báró, a katonai hivatal vezetője a napokban kiadott rendeletével arra utasítja a katonai parancsnokságokat, hogy a polgári hatóságok közreműködésével igazoltságának minden katonát, a tábornoki rangtól az utolsó közemberig, azonkívül minden civilt. A rendelet kibocsátására azért volt szükség, mert sokan vannak, akik a sorozásokon nem jelentkeztek és mert sokan visszaélnék az egyenruha viselésével. Az igazolást vegyes bizottságok végzik, amelyekben képviselve van a katonai és a polgári hatóság. A bizottság bárhol felszólíthat igazolásra mindenkit. Szállodákban, vendéglőkben, kávéházakban, sőt az utcákon és magánlakásokban is mindenki engedelmessé tartsa a bizottság felhívásának.

— **Konyhakerti vetemények termelése.** A földmivelésügyi miniszter leiratott intézett valamennyi törvényhatósághoz, amelyben arra való hivatkozással, hogy a közfogyasztásra szolgáló táplálékok, különösen a gabonafélék pótlására eddig is igen alkalmasnak mutatkoztak a kerti vetemények és zöldségtermékek, felhívja a törvényhatóságokat, hogy ezek termelésének, főleg a városi lakosság körében való előkészítése és minél nagyobb arányokban való megvalósítása iránt intézkedjenek.